Տեսուչ Վարդապետը կը խօսի

Սրբազան Հայրեր,
Գերյարգելի վարդապետներ,
Սիրելի ծնողներ եւ ազնիւ հայրենակիցներ,

Երբ կ'ըսենք Տիկնանց Մխութիւն, արդէն մեր միտքին մէջ կը պատկերանայ նուիրական գաղափար մը, ամբողջութիւնը, լրումը գործին. չքեղութիւն եւ փայլ տուողը ձեռնարկի մը: Տիկիններ՝ որոնք նուիրուած են հոն ուր ո՛չ թէ փառք կամ պատիւ կայ, ուր ո՛չ թէ անձնական մեծութիւն կամ չահ կայ, այլ հոն՝ ուր կայ անձնական զոհողութիւն կամ հասարակաց, ազգային չահ: Այսպէս անունք ծնունդ առին այդ չրջաններուն՝ երբ մանուկի մը մօտ մայրական զուրգուրանքը պակասած է, կամ երբ պատերազմներ թշուառութիւն եւ հիւանդութիւններ առաջ բերած են. երբ, վերջապէս, ազգային հաստատութիւն մը՝ որ նոր կը կանգնի. այս պարագաներու տակ հաստատուեցան Որբախնամը, Աղքատախնամը, Կարմիր Խաչերը, գպրոցներու Մխութիւնները, որոնց բերած օժանդակութիւնը այստեղ հարկ չկայ յիշատակել, գործերը կը խօսին:

Վարժարանիս Տիկնանց Մխութիւնը այսօր կը տօնախմբէ իր 25ամեակը. ծնունդ առած Բ. համաչխարհային պատերազմէն յետոյ. ինչպէս չատ մը երկիրներ կամ հաստատութիւններ, նոյնպէս վարժարանս ալ նիւթապէս վնասուած էր. հարկ էր վերականգնել կարենալ ամփոփելու համար պատերազմէն վերջ անուս մնացած ազգին զաւակները: 1946ի վերջաւորութեան է միայն որ վերաբացուեցան վարժարանի դռները աչակերտներու փոքրիկ քանակով մը. վարժարանը կը վարէր Հ. Սահակ Վրդ. Տէր Մովսէսեան: 1947ին աչակերտութիւնը որոշ չափով կը բազմանայ, մինչ նորոգութիւններ կը չարունակուին, այնպէս որ երբ նոյն տարին վերամուտին առաջին անգամ հասայ վարժարան, Հ. Սահակ Վ. ուրախութեամբ ցոյց կու տար եղած նորոգութիւնները եւ ըլլալիքները: Երբ որոշ չափով վարժարանը նիւթապէս կերպարանք առաւ, Տեսուչ Հայրը առաջին անգամ ըլլալով հաւաքեց քանի մը մայրեր, որոնցմէ ոմանք արդէն մահացած են՝ Տիկ. Տէր Դաւիթեան, Տիկ. Անիկ Տավութեան, եւ գաղափարը տուաւ Աչակերտներու Ծնողաց Մխութեան մը ստեղծումին: Յաջորդ տարին 1948ին, ուր վարժարանը կ'արձանագրէր 112 աչակերտուհի ու նիւթական նորոգութիւնները աւարտած էին, կազմուեցաւ առաժամեայ Դիւան մը Ծնողաց Մխութեան, որ տեւեց մինչեւ 1949ի վերամուտը: Նոյն տարուան Հոկտեմբերի ընդհանուր ժողովին՝ տրուեցաւ անոր օրինական ու պաշտօնական հանգամանք իրենց օրինագրով որպէս մասնաճիւղ մը Վարժարանիս Ընկերակցութեան, եւ առաջին Նախագահուհի ընտրուեցաւ հանգուցեալ Տիկ. Տէր Դաւիթեան, որուն յիշատակը օ՛րհնեալ ըլլայ. հակառակ իր յառաջացած տարիքին, վարեց ան երկու տարի իմաստուն եւ ազգային հարազատ ղեկավարութեամբ. դրաւ առաջին օղակը ոսկեղէն շղթային, որուն օղակները եկան աւելցնելու յաջորդաբար մէկը միւսէն աւելի անձնուէր եւ կարող հոգիներ: Այսպէս, Տիկ. Էլմայեան, Տիկ. Հերմինէ Ֆէյտի, Տիկ. Փիլոր Եփրեմեան, Տիկ. Մատլէն Տաքէսեան, Տիկ. Արմէնուհի Մինասեան, Տիկ. Աչխէն Սողոմոնեանց որ կրկին անգամ կ'ընտրուի. բոլորն ալ օրինակելի գոհարներ մէկը միւսէն գերազանց: Իսկ այսօրուան Նախագահուհին, Տիկ. Աղաւնի Երամեան, որ պէտք է ըսեմ առանց վիրաւորելու իր համեստութիւնը կամ ուրիշներուն արժանիքները, տասը տարիներէ ի վեր կը վարէ ան Ծնողաց Մխութեան Դիւանը, այնքան մեծութեամբ որքան համեստութեամբ, լի ազգային հոգիով եւ ղեկավարութեամբ. այո՛, չատ անգամներ ուզած է նէ՝ խուսափիլ այդ տիտղոսէն, բայց ամէն անգամ որ ուզած է՝ չէ յաջողած, քանի որ ձայն ժողովրդեան՝ ձայն Աստուծոյ է: Շնորհաւորութիւններ ձեզի, Տիկին Աղաւնի:

Այս է ահա Ծնողաց Մխութեան համառօտ պատմութիւնը:

Ի՞նչ է եւ ի՞նչ եղած է անոնց գործունէութիւնը: Է՛ բարոյական եւ նիւթական: Վարժարանիս Աչակերտներու Ծնողաց Մխութեան կանոնագրին համաձայն, անոր առաջին նպատակն է տարածել ու քարոզել, գործով կամ խօսքով, թէ Սամուէլ Մուրատեան Վարժարա-